

УДК 7.01:7.04+725:72.04+747+908

DOI <https://doi.org/10.32782/2415-8151.2026.39.39>

ВІДТВОРЕННЯ АРХІТЕКТУРНО-ХУДОЖНЬОГО ОФОРМЛЕННЯ ІСТОРИЧНИХ ФАСАДІВ ЩОЙНО ВИЯВЛЕНОГО ОБ'ЄКТА КУЛЬТУРНОЇ СПАДЩИНИ «КЛУБ-ЇДАЛЬНЯ» (ПІЗНІШЕ БУДИНОК КУЛЬТУРИ ЗАВОДУ «ЗАПОРІЖСТАЛЬ») У М. ЗАПОРІЖЖІ

Ревський Іван Сергійович¹, Петренко Артем Вадимович²

¹ кандидат архітектури, завідувач кафедри основ архітектури,
синтезу мистецтв і культурної спадщини,

Український державний університет науки і технологій

ННІ «Придніпровська державна академія будівництва та архітектури», Дніпро, Україна,

e-mail: ivan.revskiy@pdaba.edu.ua, orcid: 0000-0003-1458-1355

² магістр архітектури,

головний архітектор проєктів Товариства з обмеженою відповідальністю

«ІПВК «СПЕЦЗАХИСТ», Запоріжжя, Україна,

e-mail: sep.dnipro@gmail.com, orcid: 0009-0006-8278-0339

Анотація. **Метою** статті є визначення особливостей історії існування й трансформацій архітектурно-художнього оформлення щойно виявленого об'єкта культурної спадщини «КЛУБ-ЇДАЛЬНЯ» (пізніше Будинок культури заводу «Запоріжсталь») у м. Запоріжжі.

Методологія дослідження базується на вивченні й аналізі історичних даних про будівлю, аналізі її архітектурно-художнього оформлення в контексті архітектурно-містобудівного та художнього розвитку забудови району Шостого селища Запоріжжя.

Результати дослідження полягають у визначенні особливостей історії існування й архітектурно-художнього оформлення досліджуваної будівлі.

Науковою новизною є те, що дослідження є першим, де комплексно розглядається історія виникнення, архітектурних трансформацій цієї будівлі та конкретно визначається її архітектурно-художня цінність сьогодні, надаються рекомендації щодо відтворення архітектурно-художнього оформлення її історичних фасадів.

Практична значущість полягає в тому, що результати можуть бути використані для облікової документації та паспорту пам'ятки, у процесі прийняття проєктних рішень щодо її реставрації та пристосування, для популяризації культурної спадщини Запоріжжя тощо.

Ключові слова: архітектура, конструктивізм, «КЛУБ-ЇДАЛЬНЯ», Шосте селище, мистецтво, архітектурно-художнє оформлення, фасаду.

ВСТУП

Охорона культурної спадщини є пріоритетним напрямом діяльності держави задля збереження національної самоідентичності. Наукове вивчення пам'яток культури є одним із найважливіших процесів у системі охорони культурної спадщини. Під час наукового

вивчення пам'яток одним із головних завдань є визначення історії їх існування та характерних властивостей. Найвизначнішою властивістю пам'яток-споруд є їх зовнішній вигляд, тобто для пам'яток архітектури це архітектурно-художнє оформлення фасадів та інтер'єрів.

АНАЛІЗ ПОПЕРЕДНІХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Особливості архітектурно-містобудівної спадщини Запоріжжя й, відповідно, архітектурно-художнього оформлення забудови міста висвітлено в наукових і публіцистичних роботах багатьох дослідників: архітекторів Миколи Андрущенка, Тетяни Бажанової, Олени Кузьменко, Олександра Харалана й інших, краєзнавця Романа Акбаша й інших. Найбільш комплексно питання появи та подальших змін будівель 1920-х – поч. 1930-х рр. розглянуто в дисертаційному дослідженні Світлани Смоленської.

МЕТА

Метою статті є визначення особливостей історії існування та трансформацій архітектурно-художнього оформлення щойно виявленого об'єкта культурної спадщини «КЛУБ-ІДАЛЬНЯ» (пізніше Будинок культури заводу «Запоріжсталь») у м. Запоріжжі. Результати дослідження можуть бути використані для облікової документації та паспорта пам'ятки, у процесі прийняття проектних рішень щодо її реставрації та пристосування, для популяризації культурної спадщини Запоріжжя тощо.

РЕЗУЛЬТАТИ ТА ЇХ ОБГОВОРЕННЯ

Архітектурно-художньому оформленню фасадів завжди приділяється підвищена увага при проектуванні будівель, оскільки саме їх зовнішній вигляд формує міське середовище. У різні часи архітектори використовували різні прийоми оформлення зовнішнього вигляду фасадів та інтер'єрів. Нерідко за часи свого існування будівлі змінювали, інколи навіть неодноразово, свої об'ємні характеристики, зовнішній вигляд і внутрішнє оздоблення. Інколи зміни були непринциповими, а інколи й докорінними.

Особливо ситуація зі зміною зовнішнього вигляду характерна для конструктивістських будівель, які з'явилися в 1920-х – поч. 1930-х рр. у таких містах, як Харків, Запоріжжя, Дніпро тощо. Визначається навіть декілька етапів, у які їх зміни мали доволі систематичний характер. Насамперед це їх перебудова в дусі «радянського неокласицизму» після завершення Другої світової війни. Численні житлові та громадські будівлі під час повоєнного відновлення реконструйовані з докорінною зміною архітектурно-художніх характеристик [2; 3; 8; 9; 11; 16].

Одним із найяскравіших прикладів такої зміни є реконструкція будівлі «Клубу-ідальні», яка первісно була споруджена на самому початку 1930-х рр. за проектом архітектора

С. Масліх і мала становити єдиний комплекс з «Будинком-комуною» [11; 16].

Містобудівні концепції міжвоєнного часу 1920-х – 1930-х рр. були орієнтовані на розвиток індустріалізації й, відповідно, на розгляд міста, по суті, як суцільного виробничого комплексу, за принципами створення кварталів у вигляді об'єднаних комбінатів, куди входили як житлові будинки, так і будівлі громадського призначення, що мало створити однаково сприятливі умови для всього населення. Одним із небагатьох прикладів реального втілення цих концепцій стала забудова так званого Шостого селища Запоріжжя, створеного за проектом групи під керівництвом одного з найвизначніших архітекторів того часу Віктора Весніна. За цим проектом територія міста поділялася на сім самостійних районів, із яких першим почалася реалізація Шостого селища, яке займало територію між «Старим Олександрівськом» і Дніпровським комбінатом і Дніпром, у місці будівництва Дніпрогесу [2; 4; 5; 9; 11; 16; 19; 20].

Клуб-ідаляня знаходиться в західній частині так званого другого кварталу шостого селища як частина комплексу разом з двома корпусами будинку-комуни й, за первісним задумом, мав з'єднуватися з ними критими переходами на рівні других поверхів. Після зміни первісного задуму щодо поєднання цими переходами створений як окремо розташована громадська будівля між двома житловими будинками. Головним фасадом виходить на вулицю Незалежної України, стоїть із невеликим відступом від червоної лінії, яку формують торцеві фасади цих колишніх будинків-комун. Первісно будівля була збудована в стилі конструктивізму, з притаманними для подібних громадських споруд оформленням фасадів із дотриманням принципу чергування великих відкритих площин стін, великих виступаючих об'ємів (у даному разі криволінійний еркер на рівні другого поверху) та стрічного скління фасадів [6; 7; 10; 11; 17].

Первісно будівля триповерхова, на підвалі, розміром біля 42 на 24 м (разом з еркером). Головний фасад симетричний, центральньоосьовий, утім без яскраво вираженого акцентування центральної вісі. Проте центральна частина головного фасаду загалом акцентована великим криволінійним еркером на рівні другого поверху шириною 25 м і з виносом 5 м від основної площини фасадної стіни, який спирається на 6 тонких циліндричних колон. Бокові частини головного фасаду (по боках від еркеру) вирішені у вигляді великих відкритих площин без перфорації вікнами. Сам еркер і перший поверх

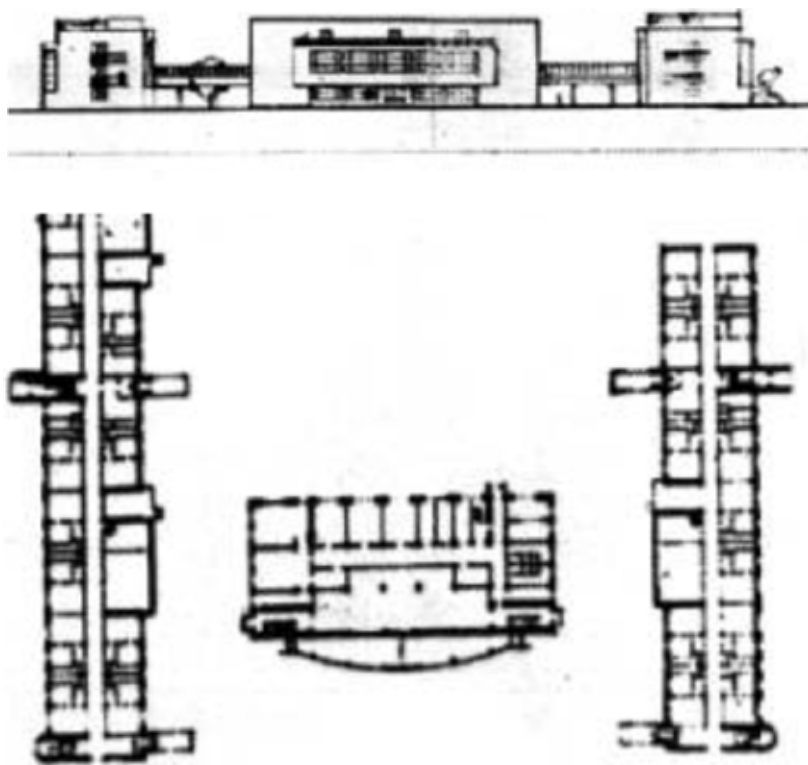

Рис. 1. Проект комплексу будинку-комуни та клубу-їдальні [11]

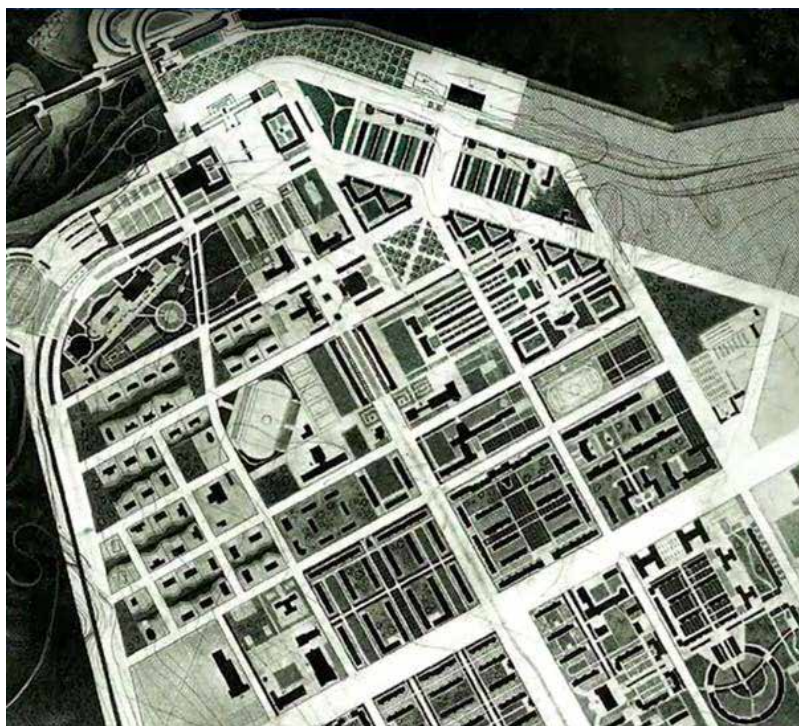

Рис. 2. Генплан шостого селища 1930 р. з позначенням будівлі клубу-їдальні [15]

(на ширину еркеру) мають по п'ять осей прорізів, усі вони – великі вікна (окрім центрального прорізу на першому поверсі, де влаштований широкий головний вхід), на третьому

поверсі є лише три виходи на терасу, влаштовану на покрівлі еркеру. Також тераса облаштована на рівні першого поверху під еркером. Бокові фасади дзеркально однакові,

Рис. 3. Головний фасад. Фото 1930-х рр. [15]

Рис. 4. Дворовий фасад. Фото 1930-х рр. [11]

з вертикальною половою скління сходів, розташованих у прилеглій до головного фасаду частині, і перфорацією вікнами всіх трьох поверхів. Також на бокових фасадах, поблизу вертикальної полоси скління сходів, на рівні другого поверху, залишалися вже зроблені входи для згаданих критих переходів, які мали сполучати будинки-комуни та клуб-їдальню. Перший поверх дворового фасаду був рівномірно перфорований прорізами вікон і входів, при цьому прив'язки входів до осей будівлі не було: вони зроблені суто за функціонально-планувальною необхідністю. На другому поверсі було влаштовано велику терасу-лоджію між двома великими відкритими площинами стіни без перфорації вікнами, які були ще ширші, ніж площини по боках від еркеру на головному фасаді. Над цією лоджією, на третьому поверсі також була влаштована тераса, ще глибша, ніж на другому. Тераса третього поверху підтримувалася чотирма

тонкими циліндричними колонами, подібними до тих, на які спирався еркер на головному фасаді, тільки ці колони, у свою чергу, спиралися не на землю, а на зовнішню стіну першого поверху. По боках від тераси третього поверху розташовувалися невеликі балкони, відповідно, з виходами на них. Огородження всіх терас (окрім тераси першого поверху під еркером, у якій огороження не було) та балконів було традиційним для конструктивізму: просте прямолінійне металеве, проте з характерною ритмікою елементів [11].

Будівля первісно мала значну кількість великих просторів – це й відкриті тераси: біля головного входу під еркером, на еркері, на лоджіях другого та третього поверхів з боку дворового фасаду, і велика зала на другому поверсі, яка мала чудове наскрізне двостороннє освітлення через фактично стрічкове скління еркеру та стіни дворового фасаду. Клубні й господарчі приміщення в основному

Рис. 5. Тераса клубу-їдальні (ділового клубу).
Фото з альбому 1937 р. [15]

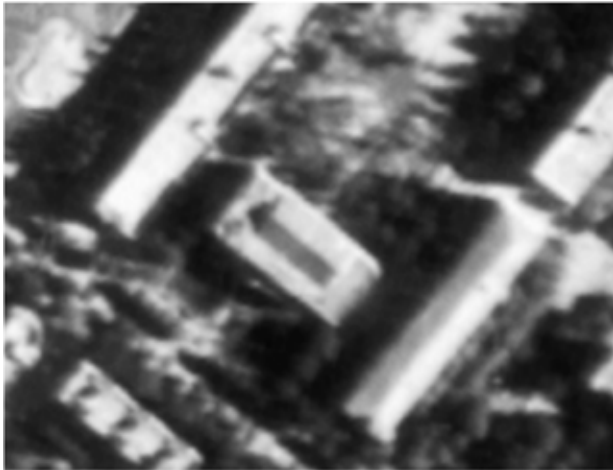

Рис. 6. Будівля клубу-ідальні на аерофотозйомці.
Серпень 1941 р. [8]

Рис. 7. Головний фасад після реконструкції.
Фото 1950-х рр. [15]

були зосереджені в «бокових крилах» і на першому поверсі з боку дворового фасаду.

Перша істотна реконструкція будівлі відбулася невдовзі після її зведення: ще до 1941 р. велика тераса третього поверху була перекрита двоскатною покрівлею й перетворилася на внутрішній зал. У повоєнний час, під час відновлення та перебудови Запоріжжя, зокрема Шостого селища, клуб-ідаляня, як і значна кількість інших будинків Шостого селища, була реконструйована та змінила конструктивістський зовнішній вигляд на домінуючий тоді «радянський неокласицизм», з притаманним йому помпезним оформленням. Проєкт був виконаний у Києві під керівництвом архітектора Іванова. Плоска покрівля над центральною частиною була замінена на двоскатну, відповідно, на головному фасаді з'явився фронтон, а також по периметру будівлю охопив розвинутий вінцевий карниз.

Тераса перед головним входом, під еркером, була забудована по площині випуклої частини еркеру, стрункі циліндричні колони замурували в товщу стіни. До центральної частини дворового фасаду була прибудована глядацька зала. З часом фасади будівлі облицювали керамічною плиткою [7; 8; 11; 16].

Наступна істотна реконструкція відбулася в 1968 р., коли будівля вже належала заводу «Запоріжсталь» і в ній розміщувався Палац культури металургів. За проєктом, виконаним у запорізькій філії «Промбудпроект», до раніше прибудованого об'єму прибудували ще один, у якому розташувалася концертно-танцювальна зала, також у прибудовах з'явилися балетна й циркова студії. У 2003 р. здійснено чергову реконструкцію з прибудовою, також за проєктом ЗФ «Промбудпроект». По периметру до виступаючих раніше прибудованих об'ємів було виконано П-подібну прибудову,

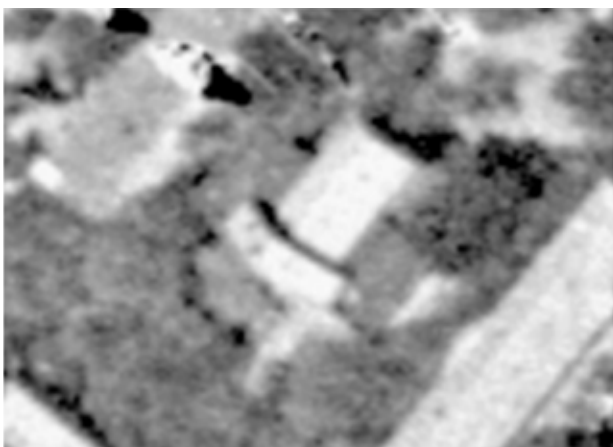

Рис. 8. Будівля клубу-ідальні на аерофотозйомці.
Травень 1965 р. [8]

Рис. 9. Будівля клубу-ідальні на аерофотозйомці.
Березень 1973 р. [8]

Рис. 10. Будівля клубу-їдальні на сучасному вигляді із супутника

Рис. 11. Сучасний вигляд будівлі (фото Артема Петренко)

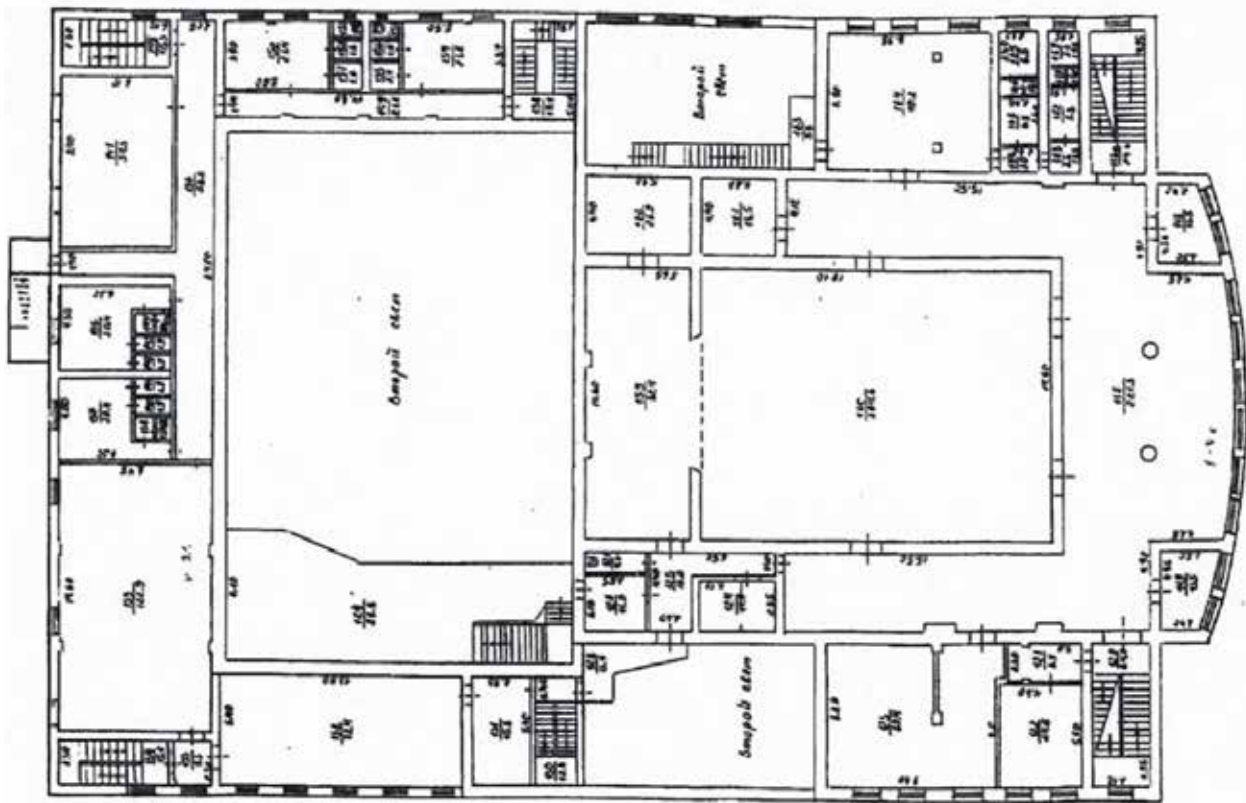

Рис. 12. Сучасний план другого поверху [15]

яка завершила формування наявної сьогодні будівлі. Окрім цього, з'явилася винесена колонада, на яку спирається навіс над головним входом у будівлю [8; 11; 16; 17].

На цей момент будівля прямокутна в плані, розміром 42 м на 66 м, видовжена вздовж подовжньої вісі перпендикулярно вулиці Незалежності України. Конструктивна схема складна, переважно з несучими зовнішніми та внутрішніми стінами. З боку вулиці Незалежності України головний фасад екранується відносно сучасною винесеною колонадою. Центральна частина головного фасаду, як і первісно, акцентована великим

криволінійним еркером, проте вже на рівні першого та другого поверхів, на цьому еркері, на рівні третього поверху, збережена тераса, проте, замість первісного металевого огороження, зараз існує виразна балюстрада. На фронтоні розміщена скульптурна емблема заводу. Бокові частини головного фасаду (по боках від еркеру), як і первісно, вирішені у вигляді великих відкритих площин без перфорації вікнами. Первісний об'єм по головному та бокових фасадах охоплений розвинутим вінцевим карнизом, з великою розкріповкою на фронтоні. Бокові фасади первісного об'єму тепер рівномірно

Рис. 13. Візуалізація проекту пристосування з реставрацією фасадів [18]

перфоровані однаковими вікнами: первісні великі вікна розділені на два менші вікна, а вертикальна стрічка скління сходів також розділена на вікна на рівні сходових майданчиків. Фасади пізніших прибудов вирішені фактично суто утилітарно, без виразних архітектурних деталей, з рівномірною перфорацією вікнами. Інтер'єри багато разів змінювалися, і від первісного оформлення нічого не залишилося [7; 11; 15; 18].

Незважаючи на численні перебудови, які призвели до значного спотворення первісного вигляду будівлі, вона все ще становить значну історико-культурну й архітектурну художню цінність і потенціал для відновлення найбільш цінних історичних якостей, саме головного та бокових фасадів. З огляду на це, розпорядженням голови Запорізької облдержадміністрації від 15/05/2023 № 236 будівля взята на державний облік як об'єкт культурної спадщини за видом «архітектура» [1; 3; 12; 13; 14; 15].

ВИСНОВКИ

За результатами дослідження та визначення особливостей історії існування й архітектурно-художнього оформлення щойно виявленого об'єкта культурної спадщини за видом «архітектура» «КЛУБ-ІДАЛЬНЯ» (пізніше будинок культури заводу «Запоріжсталь») у м. Запоріжжі встановлено, що в первісному вигляді Клуб-ідальня разом із двома корпусами Будинку-комуни становили яскравий приклад утілення концептуального підходу до створення замкненого комплексу житла та «соцкультпобуту», який мав стати головним елементом цілого «кварталу – комуни» Соцміста (Шостого селища) Запоріжжя, яке, у свою чергу, є одним із найкращих прикладів утілення конструктивістських архітектурно-містобудівних ідей створення комплексної забудови «Міста-заводу».

Ураховуючи чисельні перебудови, які призвели до фактичної втрати первісного об'єму як окремої будівлі, те, що внутрішня структура будівлі повністю змінена й у сучасних умовах неможливо її відтворення (оскільки тепер великі відкриті приміщення, на кшталт глядацької зали, поєднують первісний і пізніші об'єми, розташовуючись одночасно в обох), деталей первісного інтер'єру не збережено: історико-культурною цінністю об'єкта культурної спадщини можна вважати збережені фасади історичної частини будівлі. Відповідно, має рекомендуватися відтворення об'ємно-просторових характеристик при прийнятті будівлі з боку її видового фронту вздовж вулиці Незалежної

України, а також відтворення первісних характеристик її трьох фасадів (усіх, окрім дворового фасаду, до якого, власне, і відбувалися пізніші прибудови, що унеможливило його відтворення), окрім прорізів для невітлених переходів.

ЛІТЕРАТУРА

[1] Про охорону культурної спадщини : Закон України від 08.06.2000 № 1805-III : станом на 24.01.2026. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1805-14> (дата звернення: 24.01.2026).

[2] Андрущенко М. Характерні особливості архітектурного стилю повоєнного десятиріччя 1945–1955 рр. в Україні. *Архітектурна спадщина України*. 1997. № 4.

[3] Водзинський Є.Є. Принципи та методи охорони видового розкриття пам'яток архітектури в краєвиді історичних міст (1970-і – 1990-і рр.) : автореф. дис. ... канд. арх. : 18.00.01 Київ, 2011.

[4] Жигалов А., Пешанов В. Запоріжжя. Путівник. Дніпропетровськ : Промінь, 1967.

[5] Запоріжжя. Визначення меж та режимів використання історичних ареалів, зон охорони пам'яток м. Запоріжжя / дир. О.М. Сердюк, наук. кер. О.В. Харлан. Київ : НДІ пам'яток охоронних досліджень, 2011.

[6] Запоріжжя. Соцмісто. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=JyvwQKpSWiM> (дата звернення: 24.01.2026).

[7] Інтерактивні історичні карти м. Запоріжжя. URL: <http://history.zp.ua>. (дата звернення: 24.01.2026).

[8] Історія української архітектури / Ю.С. Асєєв, В.В. Вечерський, О.М. Годованок та ін. ; за ред. В.І. Тимофієнка. Київ : Техніка, 2003.

[9] Малозьомов І.І. Велике Запоріжжя. *Будівництво*. 1932. № 11–12.

[10] Матеріали до багатотомного «Зводу пам'яток історії та культури України»: Запорізька область. Кн. 1 : Запоріжжя / НАН України. Інститут історії України ; Центр досліджень історико-культурної спадщини України. Київ, 2016.

[11] Пам'яткознавство: правова охорона культурних надбань : збірник документів / Л.В. Прибега та ін. Київ : Ін-т культурології Академії мистецтв України, 2009.

[12] Перелік щойно виявлених об'єктів культурної спадщини Запорізької області, затверджений розпорядженням голови Запорізької облдержадміністрації від 15/05/2023 № 236.

[13] Про затвердження Порядку визначення категорій пам'яток : Постанова Кабінету Міністрів України від 22.05.2019 р № 452. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/452-2019-%D0%BF> (дата звернення: 24.01.2026).

[14] Ревський І.С. Інтерпретація, як один з методологічних принципів історико-архітектурного дослідження площ класицизму з метою їх реконструкції. *Сучасні проблеми дослідження, реставрації та збереження культурної спадщини* : збірник наук. праць з мистецтвознавства, архітектурознавства і культурології / Ін-т проблем сучасн. мист-ва Акад. мист-в України. Київ : Фенікс, 2008. Вип. 5. С. 229–236.

[15] Ревський І.С., Ревський С.Б. Облікова документація «Об'єкт культурної спадщини вид «архітектура» «Клуб-їдальня» (зараз будинок культури заводу «Запоріжсталь») Запорізька обл., м. Запоріжжя, вул. Незалежної України, 17. Дніпро, 2025.

[16] Смоленська С.О. Архітектура авангардного модернізму в Україні : дис. ... докт. арх. : 18.00.01. Харків, 2017.

[17] Соцмісто Запоріжжя. Документальний фільм. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=iIit3q80oso> (дата звернення: 24.01.2026).

[18] Що відомо про створення у Запоріжжі ветеранського хабу VETERAN. PRO. URL: <https://suspilne.media/zaporizhzhia/1035069-ponad-332-miljoni-na-rekonstrukciu-palacu-kulturi-fedorov-rozpoviv-pro-stvorennia-u-zaporizzi-veteranskogo-habu/> (дата звернення: 24.01.2026).

[19] Ткаченко В.Г. Будівництво «Великого Запоріжжя» в 20–30-ті роки ХХ століття. *Наукові праці історичного факультету Запорізького державного університету*. Запоріжжя : Просвіта, 2003. Вип. XVI.

[20] Харлан О. Вплив архітектурних і містобудівних об'єктів міжвоєнного модернізму на результати визначення меж та режимів використання історичних ареалів, зон охорони пам'яток м. Запоріжжя. *Баугауз-Запоріжжя. Запорізький модернізм і школа Баугауз: Універсальність явищ. Проблеми збереження модерністської спадщини*. Харків : Urban Forms Center, 2018.

REFERENCES

[1] Verkhovna Rada of Ukraine. (2000). Pro okhoronu kulturnoi spadshchyny [On the protection of cultural heritage] (Law № 1805-III, June 8, 2000, as amended January 24, 2026). Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1805-14> [in Ukrainian].

[2] Andrushchenko, M. (1997). Kharakterni osoblyvosti arkhitekturnoho stylu povoiennoho desiatyrichchia 1945–1955 rr. v Ukraini [Characteristic features of the architectural style of the post-war decade (1945–1955) in Ukraine]. *Arkhytekturna spadshchyna Ukrainy*, (4) [in Ukrainian].

[3] Vodzynskyi, Ye.Ye. (2011). Pryntsypy ta metody okhorony vydovoho rozkryttia pamiatok arkhitektury v kraievdyi istorychnykh mist (1970s–1990s) [Principles and methods of protecting the visual perception of architectural monuments in the landscapes of historic cities (1970s–1990s)]. *Extended abstract of Candidate's thesis*. Kyiv [in Ukrainian].

[4] Zhyhalov, A., & Peshanov, V. (1967). Zaporizhzhia. Putivnyk [Zaporizhzhia: A guidebook]. Dnipropetrovsk. Promin [in Ukrainian].

[5] Zaporizhzhia. (2011). Vyznachennia mezh ta rezhymiv vykorystannia istorychnykh arealiv, zon okhorony pamiatok mista Zaporizhzhia [Definition of boundaries and use regimes of historical areas and monument protection zones of the city of Zaporizhzhia]. (O.M. Serdiuk, Dir.; O.V. Kharlan, Sci. Ed.). Kyiv: Research Institute for Monument Protection Studies [in Ukrainian].

[6] Zaporizhzhia. Sotsmisto. (n.d.). YouTube. Retrieved from: <https://www.youtube.com/watch?v=JyvvQKpSWiM> [in Ukrainian].

[7] Interaktyvni istorychni karty mista Zaporizhzhia. [Interactive historical maps of the city of Zaporizhzhia]. Retrieved from: <http://history.zp.ua> [in Ukrainian].

[8] Asieiev, Yu. S., Vecherskyi, V. V., Hodovanok, O. M., et al. (2003). Istoriia ukrainskoi arkhitektury. [History of Ukrainian architecture] (V.I. Tymofiienko, Ed.). Kyiv: Tekhnika [in Ukrainian].

[9] Malozomov, I.I. (1932). Velyke Zaporizhzhia. [Greater Zaporizhzhia]. *Budivnytstvo*, (11–12) [in Ukrainian].

[10] NAS of Ukraine, Institute of History of Ukraine, & Center for Research on Historical and Cultural Heritage of Ukraine. (2016). Materialy do bahatotomnoho «Zvodu pamiatok istorii ta kultury Ukrainy»: Zaporizka oblast (Vol. 1: Zaporizhzhia). [Materials for the multi-volume «Register of Monuments of History and Culture of Ukraine»: Zaporizhzhia Region (Vol. 1: Zaporizhzhia)]. Kyiv [in Ukrainian].

[11] Prybieha, L.V., et al. (2009). Pamiatkoznavstvo: pravova okhorona kulturnykh nadban (Collection of documents). [Heritage studies: Legal protection of cultural assets (Collection of documents)]. Kyiv: Institute of Culturology, Academy of Arts of Ukraine [in Ukrainian].

[12] Zaporizhzhia Regional State Administration. (2023). Perelik shchoino vyiavlennykh obektiv kulturnoi spadshchyny Zaporizkoi oblasti. [List of newly identified cultural heritage sites of the Zaporizhzhia Region]. (Order № 236, May 15, 2023) [in Ukrainian].

[13] Cabinet of Ministers of Ukraine. (2019). Pro zatverdzhennia Poriadku vyznachennia katehorii pamiatok [On approval of the procedure for determining categories of monuments]. (Resolution № 452, May 22, 2019). Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/452-2019-%D0%BF> [in Ukrainian].

[14] Revskyi, I. S. (2008). Interpretatsiia yak ody z metodolohichnykh pryntsypiv istoryko-arkhitekturnoho doslidzhennia ploshch klasytsyzmu z metoiu yikh rekonstruktsii [Interpretation as one of the methodological principles of historical and architectural research of Classicist squares for the purpose of their reconstruction]. In Suchasni problemy doslidzhennia, restavratsii ta zberezhenia kulturnoi spadshchyny (Issue 5, pp. 229–236). Kyiv: Feniks [in Ukrainian].

[15] Revskyi, I.S., & Revskyi, S.B. (2025). Oblikova dokumentatsiia «Obiekt kulturnoi spadshchyny, vyd 'arkhytektura', 'Klub-yidalnia' (now the House of Culture of the Zaporizhstal Plant)» [Inventory documentation: «Cultural heritage site, type 'architecture', 'Club-Canteen' (currently the House of Culture of the Zaporizhstal Plant), Zaporizhzhia Region, city of Zaporizhzhia, 17 Nezalezhnoi Ukrainy Street»]. Dnipro [in Ukrainian].

[16] Smolenska, S.O. (2017). Arkhytektura avanhardnoho modernizmu v Ukraini [Architecture of avant-garde modernism in Ukraine]. *Doctor's thesis*. Kharkiv [in Ukrainian].

[17] Sotsmisto Zaporizhzhia. (n.d.). Documentary film. Retrieved from: <https://www.youtube.com/watch?v=iIit3q80oso> [in Ukrainian].

[18] Shcho vidomo pro stvorennia u Zaporizhzhii veteranskoho khabu VETERAN.PRO. (n.d.) [What is

known about the creation of the VETERAN.PRO veterans' hub in Zaporizhzhia]. *Suspilne*. Retrieved from: <https://suspilne.media/zaporizhzhia/1035069-ponad-332-miljoni-na-rekonstrukciu-palacu-kulturi-fedorov-rozpoviv-pro-stvorennia-u-zaporizzi-veteranskogo-habu> [in Ukrainian].

[19] Tkachenko, V.H. (2003). *Budivnytstvo «Velykoho Zaporizhzhia» v 20–30-ti roky XX stolittia* [Construction of «Greater Zaporizhzhia» in the 1920s–1930s]. *Naukovi pratsi istorychnoho fakultetu Zaporizkoho derzhavnoho universytetu*, (XVI). Zaporizhzhia: Prosvita [in Ukrainian].

[20] Kharlan, O. (2018). *Vplyv arkhitekturnykh i mistobudivnykh ob'ektiv mizhvoiennoho modernizmu na rezultaty vyznachennia mezh ta rezhymiv vykorystannia istorychnykh arealiv, zon okhorony pamiatok mista Zaporizhzhia* [Influence of architectural and urban-planning objects of interwar modernism on the determination of boundaries and use regimes of historical areas and monument protection zones in the city of Zaporizhzhia]. In *Bauhauz-Zaporizhzhia. Zaporizkyi modernizm i shkola Bauhaus: Universalnist yavlyshch. Problemy zberezhenia modernistskoi spadshchyny*. Kharkiv: Urban Forms Center [in Ukrainian].

ABSTRACT

Revskiy I., Petrenko A. Features of the architectural and artistic design of a public building on Sichovyh striltsiv Street, № 5 in the city of Dnipro

Purpose. The purpose of the article is to identify the specific features of the history of existence and the transformations of the architectural and artistic design of the newly identified cultural heritage site "CLUB-CANTEEN" (later the House of Culture of the Zaporizhstal Plant) in the city of Zaporizhzhia.

Methodology. The research methodology is based on the study and analysis of historical data about the building, as well as on the analysis of its architectural and artistic design in the context of the architectural, urban-planning, and artistic development of the Sixth Settlement district of Zaporizhzhia.

Results. The results namely, the identified features of the history of existence and the architectural and artistic design of the studied building

Scientific novelty. The scientific novelty lies in the fact that this study is the first to comprehensively examine the history of the building's origin and its architectural transformations, to specifically determine its current architectural and artistic value, and to provide recommendations for the restoration of the architectural and artistic design of its historical facades.

Practical relevance. The practical significance of the research is the results can be used for inventory documentation and the preparation of a heritage passport, in the process of making design decisions regarding its restoration and adaptation, as well as for the promotion of the cultural heritage of Zaporizhzhia, etc.

Keywords: art, architecture, design, architectural and artistic design, facade composition.

AUTHOR'S NOTE

Revskiy Ivan, Candidate of Architecture, Head of Department of Fundamentals of Architecture, SEI "Prydniprovsk State Academy of Civil Engineering and Architecture" (PSACEA) of Ukrainian State University of Science and Technologies (USUST), Dnipro, Ukraine, e-mail: ivan.revskiy@pdaba.edu.ua, orcid: 0000-0003-1458-1355.

Petrenko Artem, Master of Architecture, Chief Project Architect of the Limited Liability Company "IPVK 'SPETSAKHYST'", Zaporizhzhia, Ukraine, e-mail: sep.dnipro@gmail.com, orcid: 0009-0006-8278-0339.

Дата першого надходження статті до видання: 26.01.2026

Дата прийняття статті до друку після рецензування: 16.02.2026

Дата публікації (оприлюднення) статті: 24.04.2026

Стаття поширюється на умовах ліцензії відкритого доступу CC BY 4.0

